

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Flores Directorii Inqvisitorvm

Bariola, Luigi

Mediolani, 1625

Consilivm Nonvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11434

proinde dixerunt requiri interpellationem hominis, ubi agitur de maximo præiudicio debitoris, quæ in casu proposito fuit pluries facta; nihil autem dicunt de denuntiatione in specie facienda debitori de damno futuro, prout in præsentī casu quaeritur.

CONSILIVM NONVM.

Decis. 86. 102. 120. Congreg. Concilij Trid.

Rota Rom. vol. 4. ex Prosp. Farin. Prax.

Curie Archiep. Neap. cap. 86. 87.

Cap. Si fortè. distin. 63. Riccius collect. 1602.

Piscopus Ciuitatis N. moritur extra suam Diocesim, Attilius Canonicus, Vicarius Episcopi demortui conuocat Capitulum pro electione Vicarij Capituli, sede vacante; renuit Præpositus cum quatuor alijs Canonicis, eò quòd certum adhuc nuncium non habebatur de morte Episcopi. Hoc tamen non obstante Attilius cum quatuor Canonicis procedit ad electionem à quibus ipse Attilius elligitur in Vicarium Capituli. Habito autem mortis Episcopi certo nuntio, Præpositus vocat, inuitat, & rogat Canonicos omnes, vt ad electionem Vicarij conueniant. Attilius cum illis quatuor Canonicis noluit conuenire; tunc Præpositus cum alijs quatuor Canonicis (erant enim numero

tantum decem) elegerunt in Vicarium Britium Archiepresbyterum oppidi N. Quæritur vtra istarum electionum sit admittenda, & sustinenda.

Dominus illuminatio mea.

PRæmissa Diuini Nominis inuocatione, Fateor me eum non esse, vt tantæ difficultatis punctum attingere valeam; altioris enim, ac perspicacioris hoc est ingenij. Dicam tamen liberè in Domino, ac sincere quæ certiora mihi videbuntur, ac veriora. Vt igitur negotium aperiatur dilucidius, in duas secabitur partes. In primâ namq; examinabitur electio Vicarij Attilij à quatuor illis Canonicis Priori loco facta. In altera verò, an idem Vicarius Attilius ritè, ac rectè citauerit, vocauerit, & pro excommunicato denūciauerit Dinum Locum tenentem Vicarij Britij ab alia parte Capituli electi. Et vt primum ingrediamur; procul dubio dicendum electionem ipsam, nec legitimè, nec canonicè fuisse celebratam. Tum quia non fuit facta à maiori parte Capituli, sed tantum à quattuor Canonicis, quorum tres agnati erant præfati Attilij Vicarij, & alij quinque deerant; qui licet vocati fuerint, non tamen dicendi sunt fuisse in mora, quoniam qui potest exceptione legitima se tueri, non dicitur esse in mora: per reg. 61. & Glos. in sexto. Tum quia Capitulum, prout par erat, non fuit per Superiorem, (hoc est, per Dominum Præpositum) legitimè congregatum, sed per Canonicum quendam Sacristam, cæteris Concanonicis minorem. Tum etiam ob mortis Episcopi incertitudinem; Licet enim aliqualis in Ciuitate rumor esset de mor-

re Episcopi, nullus tamen illam prædicare asseueranter ausus fuerat, præter Dominum Vicarium Attilium, qui interrogatus de mortis certitudine; Respondit se literas à tali Ciuitate super hoc recepisse, quas tamen nec Præposito, nec alijs Canonicis ostendere voluit. Cum ergo vnus dictum tantum (illius inquam, de cuius interesse agebatur vti probauit exitus) super illo tunc haberetur, nullo pacto dici potest, Præpositum vnà cum alijs quatuor Canonicis, de morte Episcopi, satis superque fuisse certioratos.

Sed esto, quod Vicarij Attilij dictum, & assertum, pro certo habuissent, non propterea in illo instanti ad electionem cogi poterant. Primò quidem quoniam in te grauissima, diuina prius suffragia expetenda, & impetranda vti fieri consuevit in toto terrarum orbe. Secundò quia nullibi legitur, quod in eodem instanti in quò mors Episcopi nunciatur, fuerint aliquando Canonici ad electionem coacti. Et ista consuetudo Vrbi, & Orbi notissima erat omninò seruanda, vt distin. 8. de consuetudine. Eò præcipuè cum non sit contra, aut præter, sed iuxta diuinum Ius, & positium; Itaut in Concilio Tridentino Sess. 24. cap. 16. octo dierum terminus præfigatur, intra quem liberum est Canonicis Cathedralibus Vicarium pro sede Vacante eligere, Stephanus Quaranta, in Summa Bullarij, in verbo Blasphemia prope finem. Si ergò, & de iure, & de inueterata consuetudine, fieri consuevit electio infra octo dies, à die certæ scientiæ mortis Episcopi, cur ad illam adeò festinanter venire fuit necesse? Succedit igitur reg. 64. in 6. vbi dicitur. Quæ contra ius sunt pro infectis haberi debent. Ex his enim luce meridiana clarius apparet, electionem

Electionem ipsam tanto fuisse conatu aditatum, ut Vicario Attilio, Vicariatus officium relinqueretur, prout relictum. Certus enim erat, quod si ad electionem in illo instanti procedebatur, cum ex illis quatuor Canonicis tres essent eiusdem affines agnati, & consanguinei, ut attestationibus fide dignorum clarè constat, Vicarij electio in eiusdem personam necessariò fuisset facta. Quamvis de iure subsistere non poterat, uti non facta à maiori parte Capituli, iuxta Glos. communiter receptam, in cap. Quia propter de elect. Nam quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet per reg. 29. in 6. ubi Glos. subiungit. Ab omnibus approbatur, quod à maiori parte fit. Et tex. in c. Apostolica distinct. 56. docet: electionem illam esse canonicam, quæ fit à maiori parte Capituli. & l. fin. C. de auct. præst. Et ff. de eden. l. Si quis ex argentarijs, & ff. de pac. l. Suum heredem §. Hodie. Cum ergo Vicarij Attilij electio, non à maiori parte, sed à quatuor tantum, (alijs quinque Canonicis absentibus) fuerit celebrata, viribus carere omninò dicenda est. Id quod D. Vicarius Generalis Metropolitanus subodoratus est, immo pro certo, & constanti credit; siquidem in literis patentibus, quibus uti Metropolitanus, eundem Vicarium Attilium in Vicarium Capituli (sede vacante) elegit, sic habet ad literam, ut in processu fol. 50. Cum nulla per Rever. D. Canonicos, & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ N. hætenus facta deputatione, saltem legitimè (quæ verba attendenda) Officialis, seu Vicarij & c. En Dominum Vicarium Metropolitanum apertè confitentem, præfati Vicarij Attilij electionem haud legitimè factam; nec propterea exinde sequitur, quod eo tempore electio iam esset denoluta ad

Vica-

Vicarium Metropolitanum. Quia esto, quod certum mortis Episcopi nuncium fuisset habitum die 15. Ianuarij; dies tamen 23. eiusdem mensis, in qua Vicarius Metropolitanus eundem Vicarium Attilium elegerat in Vicarium, erat dies octava privilegiata, uti notorium est, & à Trid. Synodo indulta; Indultum autem à iure beneficium non est alicui auferendum per reg. 17. in 6. Concludendum igitur præfatum Vicarium Attilium, neque per electionem à quatuor Canonis factam, neque per deputationem, seu Institutionem à D. Vicario Metropolitanò habitam, fuisse verè, ac legitimè Vicarium. Hoc enim virtualiter, & æquipollenter sensisse visus est Beatissimus Pater Paulus Quintus, quippè, qui audita facti specie mandavit Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Cardinali Gallo, Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium Præfecto, ut reiectis cum Capituli, tum Vicarij Metropolitanì, electionibus, tanquam illegitimis, alius in Vicarium eligeretur, seclusis tamen duobus illis ab vna & altera parte Capituli electis. Sed de primo hoc capite satis. Quamuis non ineptè subiungi posset Vicarij Attilij deputationem in Locumtenentem noui Episcopi N. factam fuisse, & esse contra Sanctissimi D. mentem. Si quidem ordinauit expressè Illustrissimo Cardinali Gallo, ut nouus eligeretur Vicarius, seclusis tamen duobus illis ut supra. In id enim incubuisse visus est Sanctissimus, ut hoc in negotio, neuter eorum fungeretur officio, quoniam si vni, vel alteri gubernandæ Diœcesis cura tradebatur perturbationes, & scandala oriri necesse erat; itaut mirum non sit, quod defraudata Sanctissimi intentione, tot audiantur inconuenientia.

Alius superest punctus examinandus, videlicet, An Dinus Locumtenens Vicarij Britij fuerit canonicè, ac iuridicè citatus, vocatus, & pro excommunicato publicè denunciatus per Vicarium Attilium. Negativè respondendum arbitror: quoniam ratio totalis, & fundamentalis citationis, vocationis, & excommunicationis, ea nimirum esse dignoscitur, quod Dinus edictum pro ieiunio Quadragesimali seruando Ecclesiæ Cathedrali de mandato Vicarij Attilij affixum dilacerauerit: quod tamen sonare delictum nullo pacto potest. Id enim fecit Dinus non in odium sanctæ Fidei, vel in Ecclesiasticæ iurisdictionis impedimentum, & contemptum, sed vt iura sua tueretur, cum esset Vicarij Britij Locumtenens, & vt contradiceret aëtitatis per Vicarium Attilium, ne tanquam Vicario eidem consentire, & adhærere videretur. Et reuera credebar probabiliter id sibi licere; immò cum publicè, & palam hoc idem egerit, & ad vnius Notarij præsentiam, quem, vt se rogaret de Edicti laceratione, interpellauit; non est asserendum, quod aliquatenus deliquerit; iuxta vulgata iura: Quæ palam fiunt, licitè fiunt; Quæ verò clam fiunt non carent præsumptione doli, & fraudis. Præterquam quod addi posset: Dinum id egisse de mandato Vicarij Britij, itaut quod Iudicis mandato facit quis, dolo facere non videatur, cum habeat parere necesse, per reg. 24. in 6. & l. Non videtur, §. Qui iussu. ff. de re iur. & ff. ad Sicillæ, l. Si quis quasi.

Sed esto, quod Edicti laceratio aliqua ex parte pro delicto recipi posse, id tamen non est vsquequaque certum, sed dubium, ac controuersum, vt liquet rationibus superius allegatis. In dabo autem vbi de pœnis, & delictis agitur, benignior semper

per est interpretatio facienda, vt delictum exclu-
datur, & pœna; reg. 29. in 6. Et eo magis, cum
Iura partium obscura sunt, Reo fauendum esse tra-
dit reg. 11. in 6. Cum ergo, An Edicti laceratio de-
lictum importare possit, ac debeat, obscurum sit,
ac dubium; pronuntiandum necessariò in fauorem
Dini, videlicet, quod Edictum lacerando nullo
modo deliquerit, neque de manibus Nunciij Cle-
rici illud abstrahendo deliquit, quoniam excom-
municationis sententia 17. q. 4. Canone. Si quis
suadente & c. ligat facientes iniuriosè, non autem
iuridicè, ita Doctores ibidem: vbi Glos. Excipiun-
tur illi, qui leuem iniuriam fecerint Clerico. Cum
ergo, leuis fuerit iniuria (si tamen iniuria,) & iu-
ridicè id egerit dicendum est Dinum præfata non
ligari censura. Nam quòd legitimè factum est nul-
lam meretur pœnam. C. ad leg. Iulian. in adult. l.
Gracchus.

Nec sententiam hanc nostram illud officit, si di-
catur, quod Dinus cedere tenebatur Vicario Atti-
lio, eò quòd in Vicarium fuerat electus, ante ele-
ctionem Vicarij Britij, iuxta reg. 54. in 6. Qui prior
est emptore potior est Iure, l. Potior. ff. Qui pot.
pign. hab. quia regulæ allatæ altera obijcitur, 18.
nempè in qua dicitur: Non firmatur tractu tem-
poris, quod de Iure ab initio non subsistit, & ff. de
reg. iur. l. Quod ab initio, & ff. de pac. l. Si tibi de-
cem. §. Si Pactus, electio enim Vicarij Attilij de Iu-
re ab initio, vti superius probatum, non subsistebat.

Eodem accedit, quod Glos. super reg. Qui prior
est tempore & c. veram esse illam autumat, vbi cæ-
tra sint paria. At in casu nostro, licet Vicarius At-
tilius temporis prioritatem pro se habuerit. Vica-
rius tamen Britius potiora habebat Iura, vt ex fa-

et serie apertè deducitur. Nimirum, quod per Capitulum legitimè congregatum scilicet per Dominum Præpositum fuerit electus; Per Canonicos sibi nec affines, nec consanguineos, & de morte Episcopi verè certioratos: Infra octo dies à Tridentina Synodo indultos; re prius examinata, ac benè præmeditata, Spiritus Sancti gratia per aliquot dies iam inuocata, Canonicis omnibus ritè citatis, rectè vocatis, ac competenter expectatis. His igitur rationibus Dinus Locumtenens Vicarij Britij, potiora habebat iura, & propterea temporis prioritati haud cedere tenebatur.

Neque obstat, quod à Vicario Attilio asseritur, videlicet, Incidisse Dinum in Cas. 16. Bullæ Cænæ Domini; eò quod Ordinarij iurisdictionem impedierit, Edictum lacerando. Nam præterquam, quod Doctores omnes Casum exponunt de Magistratibus secularibus, iuxta literæ tenorem (incarcerare, seu molestare Ordinarios, eorundem consanguineos, domesticos, ac familiares,) Graff. par. 1. decis. Aurea lib. 4. cap. 18. habet: Quod si quis dilaceraret, vel sordibus macularet Edictum Ecclesiæ affixum; his non diceretur impedire Iurisdictionem: peccaret quidem, non tamen in Bullæ excommunicationem incideret. Et Nauar. in Manuali cap. 27. num. 70. hanc eandem Bullæ excommunicationem exponendo, inquit: Quòd in hanc excommunicationem non incidunt, nisi qui auctoritate Iudiciali, & laica, hic verita, faciunt lege, Nauar. in cons. 25. alias 1. de foro compet. & in cons. 32. alias 2. de immun. Eccles. idque rationabiliter; nam secundum omnes excommunicatio non debet extendi de vno casu ad alium, secundum Glos. receptam in Clement. 1. de sepult. & in Clement. 1. de consanguin. eò quod

pœne

pœnæ sunt restringendæ, l. pœn. ff. de pœn. & cap. Pœnæ. de Pœnit. dist. 1. Quid hoc clarius, aut dilucidius in re nostra, aut legi, aut desiderari potest.

Neque Vicario Attilio proderit, si dicat: Dinum non in 16. Bullæ excommunicationem incidisse, sed in comminatâ in Edicto sub illis verbis; Non amoveatur sub pœna excommunicationis. Hinc enim obijcitur primò sententiæ suæ tenor; vt in processu fol. 100. in quo asseueranter dicit: Dinum in ipsam Bullæ Cœnæ Domini 16. excommunicationem omninò incidisse. Verum quod non in comminatam in ipso Edicto incidit, apparet duplici ex capite; Tum ex defectu Iurisdictionis, & potestatis; siquidem vti centies repetitum est, legitimè, ac canonice non fuerat electus Vicarius; Tū quia dato, sed non concesso, quòd verè fuisset Vicarius, excommunicatio tamen Edicti erat tantum comminatoria, & non lata sententiæ; Nec ipse Vicarius Attilius ad sententiæ fulminationem, aut poterat, aut debebat tam celeri passu properare: Tum quia sententia non precipitanda; vt in Canone. Deus omnipotens. 2. q. 1. Tum quia ante latam sententiam appellauerat Dinus ad Sanctam Sedem; cuius appellationis vis ac robur est; sententias, ac censuras suspendere, ac impedire ne feriant, per tex. cap. Venientes. de Iureiurando, & Glos. Solemnis, & recepta 11. q. 3. Canone. Sententia Pastoris, dicit; Timenda est nisi in duobus casibus: scilicet, quum sententia est post appellationem lata; & quum continet intollerabilem errorem. iuxta tex. Per tuas. de sent. excommunicat.

Et ex his omnibus colligo Vicarium Attilium, nec electum legitimè; nec potuisse, ac debuisse citare,

rari, & pro excommunicato denunciare, Dinum
locumtenentem Vicarij Britij.

Verum expediret, iudicio meo, vt vir doctrina,
pietate, ac dexteritate insignitus, controuersias;
& prætensiones istas dirimere studeret; vnionem
ac pacem Atilio, & Britio suaderet; id quod in
gloriam Domini nostri Iesu Christi crederet, nec
non in maximum animarum vtriusque beneficium:
ne ex lite ad iram, ab ira ad odium, quod animam
faciat homicidam, diutius progrediantur. Dum
enim inuicem mordemus (Apostolo teste) inuicem
consumamur. Hæc ex tempore scripsisse volui, non
vt aliquid videret esse, cum nihil sim: sed vt rogan-
tibus obtemperarem correctioni tamen paratus;
vbi malè sensisse me, peritiores dijudicabunt, ac
apientiores.

Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium
irritauit electionem Vicarij Capitularis Bisliæ fa-
ctam, quia electus in Vicarium non erat laureola
doctoratus insignitus 1597. 25. Februarij.

CONSILIVM DECIMVM.

MILES aduena incola tamen Diœcesis
Derthonensis data opera in fraudem
proprij Parochi ad Alexandrinam: Diœ-
ces. accedens coram Parocho Alexan-
drino, de licentia tamen eius Ordina-
rij Matrimonium contraxit cum Berta.

Quæritur, an Matrimonium sit validum.

Quæstio hæc multa patere videtur.

Primum, an Miles dicatur vagus, vel potius fo-
rensis, siue alienigena.

Secun-